

- P68 **Роль суспільних наук у забезпеченні стабільності розвитку глобальних світових процесів у XXI ст.: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 3–4 квітня 2020 року).** – Київ: ГО «Київська наукова суспільнознавча організація», 2020. – 112 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 303«20»(063)

НАПРЯМ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНИХ НАУК

Дацків І. Б., Вовк О. Ю.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ:
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....5

Ішук В. С.

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ
ЮЗЕФА ПІЛСУДСЬКОГО.....10

Окорокова В. В.

КРИТИКА КОНФУЦІАНСТВА У КИТАЇ ЗА ЧАСІВ
«КУЛЬТУРНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ».....16

Федотова О. О.

ЦЕНЗУРНІ ОБМЕЖЕННЯ ТВОРІВ «НЕБЛАГОНАДІЙНИХ» ОСІБ
В УРСР У І ПОЛОВИНІ 1970-Х РР.....22

НАПРЯМ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІОЛОГІЇ

Ташкінова О. А., Корсунська Г.

ВОЛОНТЕРСЬКА ПРАКТИКА ЯК ПРИКЛАД УПРОВАДЖЕННЯ
ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА28

Щерба О. І.

УВАГА ТА ЇЇ РОЛЬ ПРИ ФОРМУВАННІ
СПОЖИВЧОЇ ПОВЕДІНКИ.....32

НАПРЯМ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ

Богданова Я. В., Кравцов Ю. С.

МОВНИЙ ПРОСТІР ЯК ДУХОВНИЙ ОРГАНІЗАТОР
ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ.....38

Бригар А. В.

СТИЛЬ БАРОКО У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ40

Дикий С. А., Антонов Д. О.

К ВОПРОСУ О ФОРМИРОВАНИИ ПОНЯТИЯ «ГРАЖДАНСКОЕ
ОБЩЕСТВО» В ЕВРОПЕЙСКОЙ ФИЛОСОФИИ45

Мігалуш А. О., Фрунзе А. В.

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛИ
В РУСЛІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ.....49

Сардаров Эльчин Мамедага оглу

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ РОЛІ
ЖУРНАЛІСТИКИ В ПРОДВИЖЕННІ ІДЕЙ ГУМАНІЗМА
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛІТИКЕ.....54

НАПРЯМ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТОЛОГІЇ**Алмугхід І. М.**АНТИКРИЗОВЕ ЗНАЧЕННЯ АГЕНТІВ ЗМІН ДЛЯ СУЧАСНОЇ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ 64**Барабаш О. В.**ЛІДЕРИ МЕКСИКИ І САЛЬВАДОРУ В СИТУАЦІЇ ЗНАКОВОСТІ
ВИКЛИКІВ, ТЕНДЕНЦІЙ ТА РІШЕНЬ 66**Дорош Л. О., Вороняк Ю. Р.**ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ
ТА ЄС ПІСЛЯ БРЕКЗИТУ 70**Зан М. П.**ІНСТИТУТ ЕТНОПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА
В СЛОВАЧЧИНІ ТА УКРАЇНІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ЕКСПЕРТНОГО ОПИТУВАННЯ) 75**Козерод О. В.**БРИТАНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ ТА АНТИСЕМІТИЗМ:
ПРОЯВИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ 81**Остап'як В. І.**

КРИЗА В КОНТЕКСТІ ПАНДЕМІЇ 85

Панчук Р. М.КОНЦЕПЦІЯ БАЛТО-ЧОРНОМОРСЬКОГО СОЮЗУ,
ГЕОСТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ 88**Терьохіна А. В.**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ США У БОРОТБІ
З НАКОРТАФІКОМ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ 92**Шабанов М. О.**ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ
НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ 98**Шерба О. В., Черник П. П.**УЧАСТЬ КРИМСЬКИХ ТАТАР У ВИБОРЧИХ
ПРОЦЕСАХ УКРАЇНИ 103

Дацків І. Б., доктор історичних наук,
професор, завідувач кафедри
кафедри міжнародних відносин та дипломатії

Вовк О. Ю., магістрант кафедри міжнародних
відносин та дипломатії

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Угода про партнерство і співробітництво України та Європейського Союзу заклала основу двосторонніх відносин і сприяла активізації політичного діалогу. Проте імплементація торговельних положень Угоди про партнерство і співробітництво (УПС) розпочалась ще до завершення процедури ратифікації на основі Тимчасової угоди про торговельну співпрацю, підписаної 1 червня 1995 р. Вона визначала основні принципи торговельних відносин між Україною й ЄС [1]. Саме цей документ став першим у двосторонніх відносинах Україна-ЄС, який заклав правові основи гармонізації українського законодавства з правом ЄС, зокрема у царині конкуренції та захисту прав на інтелектуальну власність. Підписанню цієї угоди передували дискусії у контексті першого засідання Спільного комітету Україна-ЄС, що відбулось 24 березня цього ж року [2, с. 12–13].

Активізації відносин з ЄС сприяло відкриття у Брюсселі Представництва України При Європейському Союзі в липні 1995 р.

... а торговельні та митні угоди між ЄС і Великою Британією у цей час не втратять свою чинність. За ці 11 місяців Лондон має прийняти нові двосторонні угоди у галузі торгівлі та інших сферах [4]. Однак значна кількість політичних наслідків для Британії проявиться вже з 1 лютого 2020 р. Серед них першопочатково політико-дипломатичні, коли представники Британії мають покинути Європарламент, Раду ЄС та інші політичні органи об'єднання. Місця британських депутатів в Європарламенті розділять поміж представниками решти держав-членів ЄС.

Окрім цього уряд Б. Джонсона працює для зменшення негативних наслідків Брекзиту для британського бізнесу. Так, одразу опісля закінчення доступу на загальний європейський ринок уряд підписав угоду про зону вільної торгівлі з 50-ма державами світу та інтеграційними блоками. Однак бізнессередовище змушує британський уряд виявити своє бачення економічних та фінансових наслідків Брекзиту, вимагаючи чітких цілей та програм. Звичайно, політична та економічна сфери є ключовими у стосунках, однак слід не забувати й про низку інших важливих питань (теперішнє та майбутнє співробітництво у сфері безпеки та розвідки, досліджень та освіти, а також таких галузей, як рибальство), які потребують подальшого узгодження.

Література:

1. Велика Британія виходить із ЄС: Що чекає Лондон, Брюссель і Київ після Брекзиту [Електронний ресурс] // 112.UA. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/velykobrytaniia-vykhodyt-z-yes-shcho-chekaie-na-london-briussel-i-kyiv-pislia-brekzit-523916.html>
2. Життя після Brexit. 10 знакових наслідків виходу Британії з ЄС для країни, Європи та всього світу [Електронний ресурс] // REUTERS/TobiMelville– 2020. – Режим доступу: <https://nv.ua/>

dlya-vsogo-svitu-ostanni-novini-50066923.html

3. Угода про Brexit стала законом після схвалення королеви [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-brexite-zakon/30393504.html>
4. Чому Велика Британія вийшла з ЄС: злеті та падіння країни, що передували Брекзиту [Електронний ресурс] // BBC News Україна – 2020. – Режим доступу: <https://racurs.ua/ua/2538-chomu-velyka-brytaniya-vyyshla-z-ies-zlety-ta-padinnya-krayiny-scho-pereduvaly-brekzytu.html>

Зан М. П., кандидат історичних наук, доцент,
докторант кафедри політології і державного управління

*Ужгородський національний університет
м. Ужгород, Україна*

ІНСТИТУТ ЕТНОПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА В СЛОВАЧЧИНІ ТА УКРАЇНІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЕКСПЕРТНОГО ОПИТУВАННЯ)

Упродовж квітня–червня 2018 року в рамках науково-дослідницького стажування в Інституті політології філософського факультету Пряшівського університету в Пряшеві нами було проведено анкетне опитування словацьких та українських експертів (по 25 представників із обидвох сторін). Головною метою стало з'ясування комплексу питань щодо участі етнічних меншин у суспільно-політичному житті. Особливий акцент зроблено на співвідношенні загальнонаціонального й регіонального вимірів етнонаціональної політики. Останній стосується Пряшівського самоврядного краю Словаччини та Закарпатської області України. В силу об'єктивних обставин результати дослідження були

Міноритарні етнічні групи як об'єкт студії. Словачька Республіка (далі – СР) належить до типу країн із поліетнічним складом населення. Невелика за кількістю населення держава (5,4 млн. чол.) в етнонаціональній структурі представлена домінуючим етнічним ядром – словаками (80,7%), найбільш чисельними етнічними групами угорців, ромів і русинів (11,1%) та представниками інших етнічних груп [2]. До названого типу країн відносимо й Україну, адже за результатами останнього перепису населення етнічними українцями задекларували себе біля 78%. Майже половина (12 із 25-ти) регіонів України підпадають під критерій регіонів із поліетнічним складом, при цьому 10 із 12-ти презентують Східну й Південну Україну. За переписом 2001 року росіяни в Криму склали понад 58%, а в м. Севастополі – 71,6%. Репрезентованими в поліетнічній структурі Криму є кримські татари (12%); менше – білоруси, вірмени, татари та євреї. На Одещині проживало понад 20% росіян; також болгар (6,1%), молдовани (5%), гагаузи (1,1%), євреї та білоруси (по 0,5%); менше – вірмени та роми. Поліетнічним регіоном України є Буковина (Чернівецька область), де 25% населення в 2001 році склали представники меншин, зокрема румуни (12,5%), молдовани (7,3%), росіяни (4,1%); менше – поляки, білоруси та євреї. На Закарпатті 19,5% населення складають етнічні меншини: угорці (12,1%), румуни (2,6%), росіяни (2,5%), роми (1,1%); менше – словаки, німці, білоруси та євреї [1].

Етнополітичні лідери в Словацькій Республіці. Згідно опитування словацьких експертів, беззаперечним етнополітичним лідером країни, представником угорської етнічної громади СР на загальнонаціональному рівні є очільник політичної партії «Міст» / *MOST-HÍD* Бела Бугар / *Béla Bugár*. Про це відзначили 72% словацьких респондентів. Абела Раваса / *Ábel Ravasz*, якого в 2016 році партія «Міст» номінувала на посаду урядового Уповнова-

парламенту від цієї партії, а з березня 2018 року міністра юстиції Габора Галя / *Gábor Gál* вказали 8% респондентів. На рівні 4% опитаних згадуються респондентами також наступні етнополітичні лідери: політик з багаторічним стажем, депутат Європейського парламенту (2014–2019 роки) Пал Чакі / *Pál Csáky*, колишній функціонер партії «Міст», а з 28 лютого 2019 року лідер нової партії «Угорський форум» / *Magyar Fórum – Maďarské fórum* Жолт Шімон / *Zsolt Simon* та урядовий Уповноважений СР у справах національних меншин / *Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny* Ласло Буковський / *László Bukovszky*. Прикметно, що жоден із опитаних словацьких респондентів, на відміну від інших етнічних громад, не згадав про діяльність угорських політичних і громадських лідерів на регіональному рівні. Очевидно, це засвідчує високий ступінь політизації угорської етнічності в рамках усієї Словаччини, а не окремих її регіонів.

Серед відомих громадсько-політичних лідерів ромського походження на загальнонаціональному рівні 4% опитаних виділяють Петера Поллака / *Peter Pollák*, який у 2012 році вперше в історії незалежної СР став депутатом парламенту. В 2019 році він обраний депутатом Європейського парламенту. Також на рівні 4% опитані згадують політичну активність лідера Партії ромської коаліції / *Strana rómskej koalície* Гейзу Адама / *Gejza Adam*, одного з керівників Партії ромського союзу Словаччини / *Strana Rómskej únie na Slovensku* (в 2016 році перейменована на «Спорт до Кошиць і на Схід» / «*Šport do Košíc a na Východ*» – М.З.) Франтішека Танка / *František Tanko* та співробітницю Ромського інституту / *Rómsky inštitút – Roma Institute* в Братиславі Клару Оргованову / *Klára Orgovánová*. На регіональному рівні словацькі експерти також відзначають діяльність кошицьких політиків Гейзи Адама та Франтішека Танка. Окремо зауважують також про громадську активність співробітників Документального інформаційного

Еріки Годльової / *Erika Godlová*, прашівського громадського діяча, доктора філософії Станіслава Ціни / *Stanislav Cina*.

Серед відомих політичних і громадських діячів, які репрезентують русинську громаду на загальнонаціональному рівні СР респонденти називають державного секретаря міністерства освіти, науки, досліджень та спорту, члена президії політичної партії «Міст» Петера Крайняка / *Peter Krajňák* (8%), відомого дипломата, колишнього міністра закордонних справ та європейських відносин Мирослава Лайчака / *Miroslav Lajčák* (4%), редактора інтернет-сайту «Лем.ФМ. Радіо Рускої Бурсы», прес-секретаря Округлого стола русинів Словаччини / *Okrúhly stôl Rusinov Slovenska*, радника Президента Словаччини з питань національних меншин Петера Медвідя / *Peter Medvid'* (4%), На регіональному рівні словацькі респонденти вказують про громадську й політичну активність Петера Крайняка (20%), Яна Голодняка / *Ján Holodňák*, Петера Худіка / *Peter Hudik*, Мілана Піліпа / *Milan Pilip*, Ольги Глосікової / *Olga Glosiková* та Петера Медвідя (по 4%). На цьому ж рівні відзначені громадські діячі української етнокультурної орієнтації (русини-українці): Павло Богдан / *Pavel Bogdan* (16%), Микола Мушинка / *Mikuláš Mušinka* (8%), Олександр Мушинка / *Alexander Mušinka* (8%) та Іван Яцканін / *Ivan Jackanin* (4%).

Етнополітичні лідери в Україні. Українські респонденти на загальнонаціональному рівні відзначають громадсько-політичну діяльність голови партії «КМКС «Партія угорців України» Василя Брензовича (52%), кримськотатарських діячів Мустафу Джемілева (36%) та Рефата Чубарова (20%), лідера міжрегіонального об'єднання «Румунська спільнота України» Іона Попеску (12%), очільника Ради німців України Володимира Лейсле (8%), президента Всеукраїнського єврейського конгресу Вадима Рабиновича, президента Українського єврейського комітету Олександра Фельдмана, голови Асоціації єврейських громадських організацій та

України Антона Кіссе, голови Демократичної партії угорців України Ласло Зубанича, першого заступника голови Закарпатської обласної ради Йосипа Борто, колишнього народного депутата України Іштвана Гайдоша (4%).

На регіональному рівні 48% опитаних також визначають етнополітичне лідерство Василя Брензовича; 36% – Йосипа Борто; по 28% – голову Закарпатського угорськомовного педагогічного товариства Ільдико Орос та депутата Ужгородської міської ради, голови громадської організації «Об'єднання ромів Ужгорода» Мирослава Горвата; 16% – Ласла Зубанича; по 12% – голову Закарпатської асоціації ромських громадських організацій «Єкгіпе» («Єдність») і культурно-освітнього товариства «Романі яг» Аладара Адама та начальника управління національностей та релігій, етнічного угорця Йосипа Резеша; 8% – голову «Матіци словенської» в Україні Йосифа Гайніша; по 4% – головного редактора двомовного регіонального телеканалу «21 Ужгород – 21 Ungvár» Золтана Куліна, міського голову м. Берегово Золтана Бабяка, колишніх народних депутатів, лідерів угорської громади краю Михайла Товта, Міклоша Ковача та Іштвана Гайдоша, директора українсько-угорського навчально-наукового інституту при Ужгородському національному університеті Олександра Шпеника; голову обласного товариства ромів «Романі чгіб» («Ромська мова») Бориса Бучка, очільницю товариства циган Закарпаття «Рома» Світлану Адам, голову обласної молодіжної громадської організації «Гідність» («Патів»), журналіста телеканалу «21 Ужгород – 21 Ungvár» Віктора Човку; очільницю громадської організації «Німецька молодь Закарпаття» Юлію Тайпс; колишнього директора благодійного фонду «Хесед Шпіра» Михайла Галіна; голову Народної Ради Русинів Закарпаття Євгена Жупана та очільника обласного науково-культурологічного товариства імені О. Духновича Юрія Продана.

лідером в Україні є голова партії «КМКС «Партія угорців України» Василь Брензович, а лідер партії «Міст» Бела Бугар вже тридцять років репрезентує угорську етнічну громаду на загальнонаціональному рівні СР. Серед найбільш відомих етнополітичних лідерів ромського походження у СР вирізняються Петер Поллак, Гейза Адам і Франтішек Танко. На регіональному рівні в Україні – громадські лідери Мирослав Горвата та Аладар Адам. Словацькі респонденти відзначають лідерів русинського походження Петера Крайняка, Мирослава Лайчака, Петера Медвідя та ін.; українські респонденти – лідерів русинського громадського руху Євгена Жупана та Юрія Продана.

Література:

1. Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/> (дата звернення: 25.03.2020).
2. Tab. 10. Obyvatel'stvo SR podľa národnosti – sčítanie 2011, 2001, 1991. URL: https://www7.statistics.sk/wps/wcm/connect/1f62189f-cc70-454d-9eab-17bdf5e1dc4a/Tab_10_Obyvatelstvo_SR_podla_narodnosti_scitanie_2011_2001_1991.pdf?MOD=AJPERES&CVID=knLHmhe&CVID=knLHmhe (дата звернення: 25.03.2020).

БРИТАНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ ТА АНТИСЕМІТИЗМ: ПРОЯВИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Освітня система Великої Британії не тільки є однією з кращих в світі, але й відображає всі проблеми, які характерні для усього британського суспільства. Антисемітизм – одна з таких проблем, яка стала однією з серйозних чинників розвитку британського суспільства протягом 2018-2019 років, а також політичної боротьби, яка значно загострилася до і після загальних парламентських виборів 12 грудня 2019 року.

Слід відзначити, що при цьому ситуація із антиєврейськими настроями, особливо у сфері освіти, у Великій Британії продовжує погіршуватися. Деякі освітні організації відкрито висловлюють свою антисемітську позицію. Так, провідна освітня структура країни – Союз університетів і коледжів Великої Британії – навіть не включила євреїв до переліку груп громадян, які постраждали в період Голокосту. Штаб-квартира Союзу університетів і коледжів в Лондоні (UCU) розіслала електронного листа секретарям філій і місцевих асоціацій, в якому головам профспілок було рекомендовано взяти участь у заходах, присвячених Дню пам'яті жертв Голокосту (Holocaust Memorial Day). У листі розповідалося про те, як нацисти переслідували такі групи, як «члени профспілок, зокрема соціал-демократи і комуністи», «європейські роми та сінті», «темношкірі», «інваліди», «масони», «геї та лесбійки», «Свідки Єгови» і «асоціальні», до яких відносили жебраків, алкоголіків, наркоманів, повій і пацифістів. У листі також особливо згадувалися «поляки-неєвреї і слов'янські військовополонені».